·10. NOVEMBER 2026

Kas kõik maapiirkonnad on sarnased?

Triin Kallas
Eesti LEADER Liit

ÜRP ja seitse Eesti maaelu

ÜRP „EESTI 2050“: 7 ASUSTUSE TÜÜPI

Ajalooline linnasüda

Linnakeskus

Äärelinn

Valglinn

Väikelinn

Alev, alevik, külakeskus

Hajaasustus →

„Suunised … vajavad kohapõhist kaalutlemist.“

1 • Linnalähedane maa

Magalast koduks: Kehra seikluspark, Harkujärve kerksuskeskus

2 • Väikelinn ja tagamaa

Töökohtade hoidmine: Türis 52 uut ja ligi 100 kaasajastatud töökohta

3 • Hõredalt asustatud ääreala

Külapood on ka teenus: Neeme külapood, Põlvamaa külade pakiautomaadid

4 • Idapiir

Kerksus ja bränd: Sibulatee 41 ettevõtet, Narva-Jõesuu noorte festivalid

5 • Suursaared

Väärindamine kohapeal: Hiiu Pagar annab tööd 63 inimesele

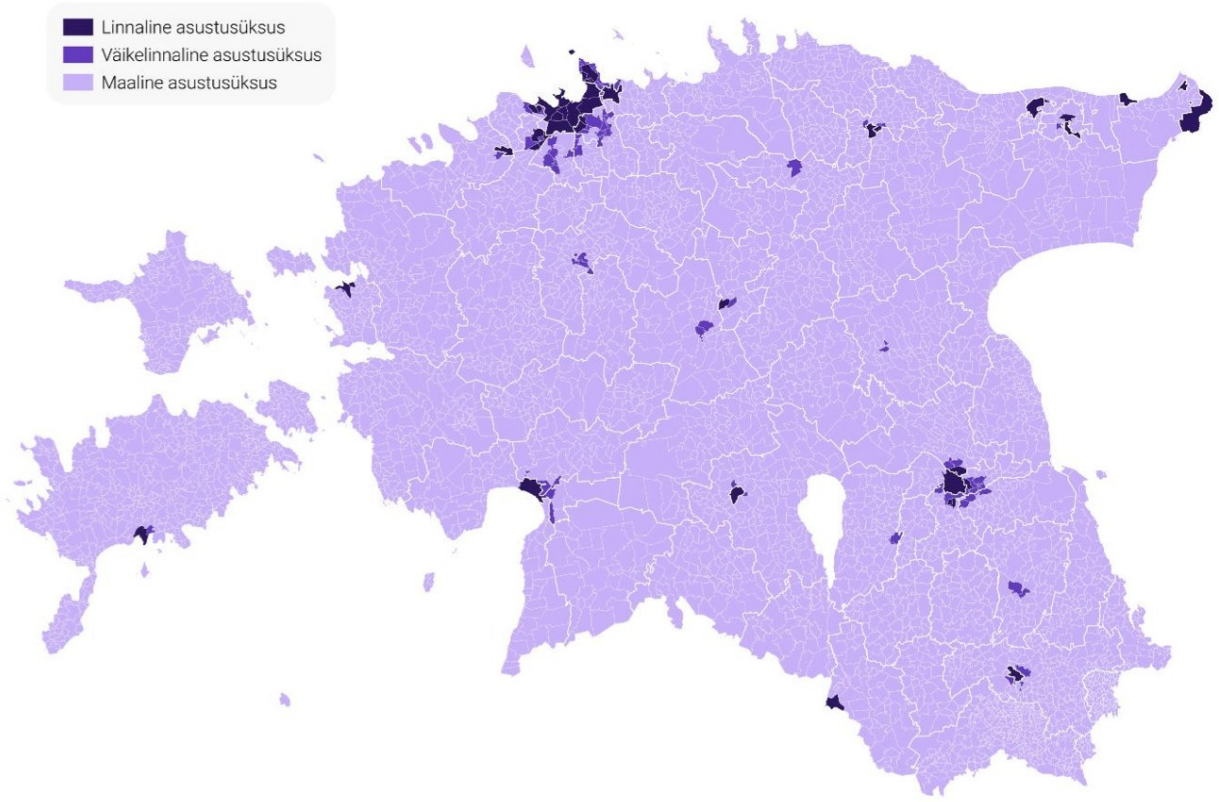
6 • Väikesaared

Iga teenus on kriitiline: Ruhnu vetikakasvatus, Kihnu pärimuskeskus

7 • Rannakalanduse ja veekogude kogukonnad

Väikesadam on sama oluline kui maantee: Lohusuu paadislipp, Vasknarva sadam, Emajõe veetee võrgustik

Kirju kaart on rikkus

Joonis 7. Linnalised, väikelinnalised ja maalised asustusüksused EHAK2025v1 järgi

491 800

inimest elab maalistes ja väikelinnalistes piirkondades: **36% Eesti rahvastikust**

Iga küla ja asula on liigitatud 500 × 500 m ruutude kaupa, inimeste tegeliku elukoha järgi.

Euroopas vaieldakse alles, kuidas maapiirkonda määratleda. Eestil on vastus olemas.

Sama sõna, erinev sisu

TURVALISUS

- Muhu ja Saaremaa merepääste
- Kaberneeme päästedepoo ja kerksuskeskus
- Aegviidu päästeseltsi komandohoone
- Suursoo küla autonoomne elekter
- Harju-Risti pelgupaik
- Pandivere kogukondade kriisikavad

KOHALIK TOIT

- Kärdla kohvikutepäevast üle 150 kodukohvikute päeva
- „Tartumaine Toit“: Eesti toidupiirkond 2025
- Sibulatee puhvetite päevad
- Vaemla lihatöötlus

NOORED

- Tartumaa Noortefond: ligi 200 noorte omaalgatust
- Narva-Jõesuu noorte festivalid
- Vinni noortekeskuste robootika
- Valgas raketibaasist noorte paik

HIGH-LEVEL POLICY FORUM · EUROPE'S RURAL FUTURE · NAAS, IIRIMAA, 3.–4.11.2026

EI.

Ja see on hea uudis.

„Maapiirkonnad on erinevad. Ühesugune lahendus ei sobi kõigile.“

José Enrique Garcilazo, OECD

Tervikliku maaelupoliitika esimene põhimõte on maapiirkondade eripärade arvestamine.

Mario Milouchev, Euroopa Komisjon, DG AGRI

Kaks viisi erinevusega toime tulla

Ülevalt alla

Riik kirjeldab piirkonnatüübid

Igale tüübile oma meede

Piirkond peab meetmesse sobituma

Muutus võtab aastaid

Alt üles: LEADER

Riik seab eesmärgid ja raamid

Piirkond kujundab ise meetme

Meede sobitub piirkonda

Strateegiat saab kohandada

Räägi otsustajate ja ekspertidega

OTSUSTAJA

noor pere, kes otsustab, kas elada maal või kolida linna

EKSPERT

inimene, kes päriselt elab maal ja tunneb kohalikke olusid

> *„Populatsioon kahaneb, kui noortel ei ole kohta, kus kokku saada.“*
> *„Pered lahkuvad, kui algkool on kaugemal kui 23 minutit.“*
>
> Michelle Marshalian, Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus (JRC)

Kaks poliitikat, kaks tööriista

	Regionaalpoliitika	Maaelupoliitika
Põhiküsimus	Kuidas tasakaalustada piirkondade arengut?	Kuidas elada hästi seal, kus keskust ei ole?
Vaatab	Keskusi ja nende mõjualasid; ÜRP: 10 tugevat linna	Külasid, alevikke ja väikelinnu, kus elab 492 000 inimest
Mõõdab	Töökohti, majanduskasvu, ligipääsu keskusele	Elukvaliteeti, kodulähedasi teenuseid, kogukonna elujõudu
Tööriistad	Maakonna arengustrateegia, MARO, MAK, taristu	LEADER, kogukonnad, mikroettevõtted
Raha 2021–2027	Maakonna strateegiatel põhinevad meetmed **294 mln €**	CLLD kokku **131,5 mln €**

Kumbki ei asenda teist. Ja maaelupoliitika ei ole põllumajanduspoliitika: 98% maal elavatest inimestest ei ole põllumehed.

LEADER ja maakondlik arenduskeskus

Erinevad rollid, mitte konkurendid

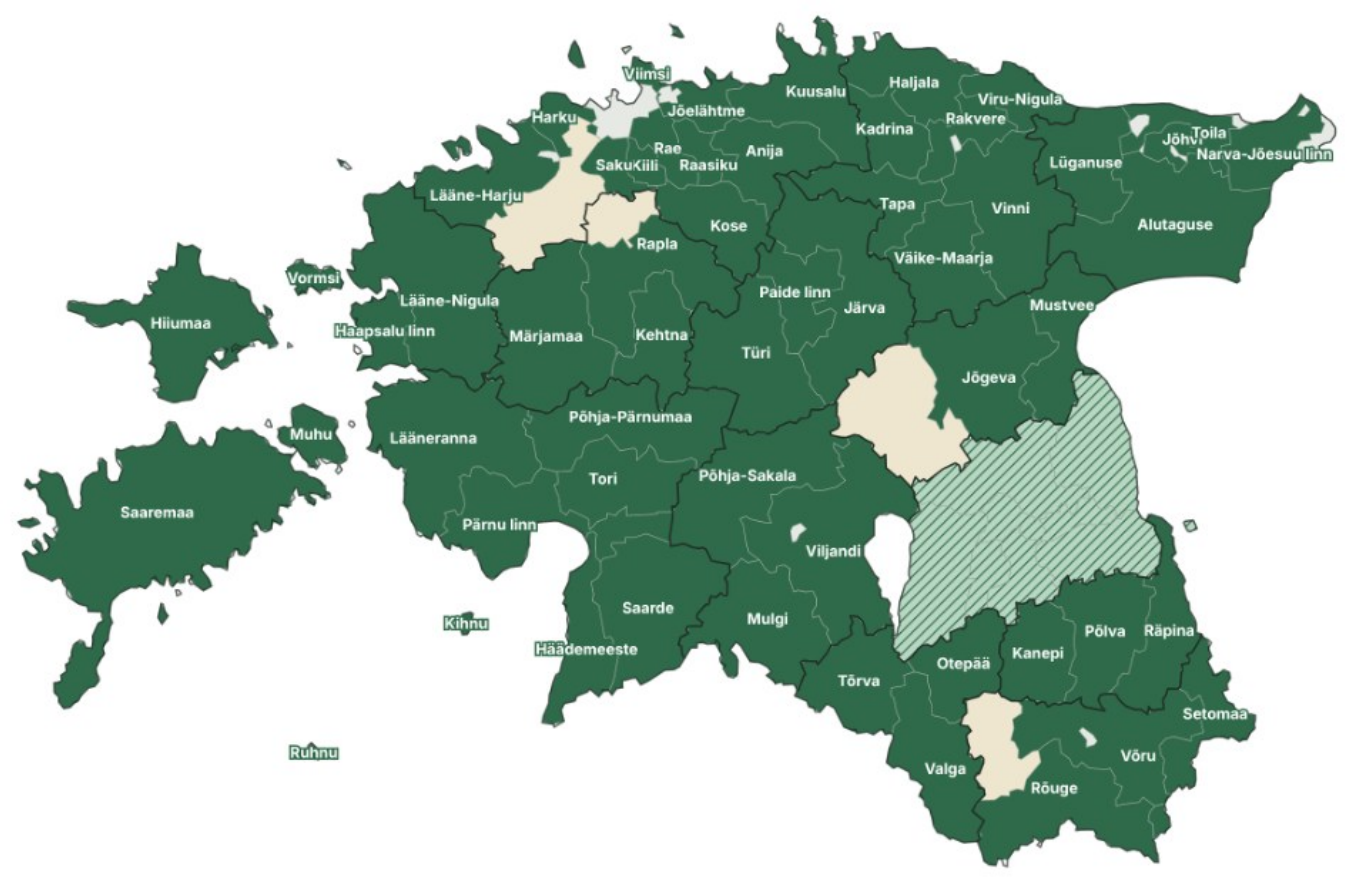
	Maakondlik arenduskeskus (MAK)	LEADER-tegevusrühm
Kes otsustab	Omavalitsuste asutatud organisatsioon, teenus riikliku meetme alusel	Liikmed kolmest sektorist, ükski ei domineeri
Mastaap	Maakond	Keskmiselt 20 000 elanikku; piir järgib koostööruumi
Mida pakub	Nõu, koolitus ja info; raha tuleb mujalt	Nõu, raha ja võrgustik ühes kohas
Kellele	Kasvule orienteeritud VKEd	Mikroettevõte, külaselts ja omavalitsus ühes strateegias
Meetme sisu	Riiklikult ette antud	Kohalikus strateegias ise kujundatud

Usaldust ei ehitata kriisi ajal

- Inimene, keda kohapeal tuntakse
- Pidev kohalolu, mitte projektiperiood
- Kriisis on usaldust ehitama hakata liiga hilja

> *„Kui valeinfo levib, peab inimestel olema keegi, keda nad usaldavad.“*
>
> Anita Selicka, Läti Maaelu Foorum, Naas 2026

Mida vallad ise ütlevad

66

toetuskirja 60 omavalitsuselt ja osavallalt ning 3 omavalitsusliidult

---

1. Väikesed summad, suur võimendus: tavaliselt 10 000–50 000 eurot

2. Täidab tühimiku, kuhu teised meetmed ei ulatu

3. Suurim mõju äärealadel: saartel, idapiiril, Ida-Virumaal

4. Sama oluline kui tulemus: otsus tehakse kohapeal

Maapiirkonnad ei ole sarnased.
Riik ei pea seda erinevust kartma, ta peab seda usaldama.

Triin Kallas · Eesti LEADER Liit · info@leaderliit.eu